

PAP NORBERT–TÓTH JÓZSEF (SZERK.): TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS I., A TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ALAPJAI

*(Terület-és településfejlesztési szakkönyvek 2. kötet,
Alexandra Könyvkiadó, Pécs, 2005, 232 o.)*

BUCHER ESZTER

A Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Földrajzi Intézetének gondozásában és szerkesztésében megjelent kötet a közel 10 éve folyó terület- és településfejlesztés szakirányú képzés gyakorlati, elméleti, kutatási ismereteire, oktatási tapasztalataira épül. Az e téma iránt érdeklődő olvasónak nyújt alapismereteket a terület- és településfejlesztésről. A fejezetek magukban hordozzák a Földrajzi Intézet „pécsi specialitásait” – kistérségi kutatások, településgazdasági kérdések, város-hálózat alakulásával kapcsolatos vizsgálatok –, melyek egy másfajta szemszögből közelítik és kezelik ezt a kutatási területet. A kötet szerzői a terület- és településfejlesztés gyakorlott kutatói, akik oktatási tapasztalataikat, kutatási eredményeiket kilenc fejezet formájában ismertetik.

A kötetben szereplő fejezetek áttekintést nyújtanak, a terület- és településfejlesztés cél- és eszközrendszeréről, szervezeti és intézményi rendszereiről, az Európai Unió intézményeiről, támogatási rendszeréről, a határ menti együttműködések kérdéseiről. Ezen kívül külön fejezet foglalkozik a településfejlesztés új szereplőivel, a civil szervezetekkel. Átfogó képet kapunk az örökségvédelemről, a humánerőforrás- fejlesztési szektorról és a belső vándorlás alakulásáról, melyek a vizsgált témával szorosan összefüggő társadalmi-gazdasági folyamatokhoz kapcsolódnak.

A kötet bevezető fejezete a magyar terület- és településfejlesztés cél- és eszközrendszere címet viseli, ugyanakkor ennél jóval több ismeretet közöl, a további fejezetekhez nyújt bevezetést, szerzője Dr. Pap Norbert. A cikk a terület- és településfejlesztés fogalmának definiálásával kezdődik, majd annak céljait, létértelmét a társadalom szereplőinek szemszögéből magyarázza. A magyarországi eszközrendszeren belül a témát érintő jogi szabályokat, majd a pénzügyi eszközöket csoportosítja, aktualizálva a 2003-as legfontosabb területfejlesztést érintő pénzügyi támogatásokkal és a Nemzeti Fejlesztési Terv tapasztalataival. A vizsgált terület támogatási rendszerét kritikai élelem elemzi, azok részleges sikerességét és egyre speciálisabb tudást igénylő megszerzését emeli ki. Néhány mondaton keresztül érinti a vállalkozói övezetek, ipari parkok, egyedi beruházások kérdéskörét. Rámutat a térség- és településmarketing, az oktatás, a képzés, az érdekérvényesítés és az ügynökségek létrehozásának szerepére, társadalmi hasznosságára.

A kötetben szereplő második fejezet Dr. László Mária és Magay Miklós írása a terület- és településfejlesztés szervezeti és intézményi rendszeréről. Az elméleti

bevezető és fogalomtisztázás után a területfejlesztés területi szintjeit ismertetik, elsőként a helyi önkormányzatot, ahol a településfejlesztés mint az önkormányzat kötelező feladata sajátos szervezeti és feladat-megoldási kérdésként jelenik meg. A bemutatásra kerülő következő szint a kistérségi, mely alulról szerveződő, önkéntes társuláson alapuló társadalmi képződmény, ami néhány év alatt a területfejlesztés kiemelt színterévé vált. Külön alcím foglalkozik a megye, a régió és az országos szint mint a fejlesztés és a rendezés szintereivel és azok feladataival. A szerzők kitérnek a nemzetközi kapcsolatok fontosságára a területfejlesztés terén.

A kötet harmadik fejezete Dr. László Mária és Pirisi Gábor írása, a civil szervezetek szerepe a terület- és településfejlesztésben címet viseli. A cikk arról tesz tanúbizonyságot, hogy a terület- és településfejlesztés terén megjelent a nonprofit vagy civil szektor, mely rövid idő alatt legitimitást szerzett. A szerzők bemutatják a nonprofit szférát érintő értelmezéseket, tisztázzák a fogalmi zűrzavart, a jogi kereteket, bemutatják a fő szervezeti formákat, területi eloszlásukat. Meghatározzák a nonprofit szervezetek helyét a terület- és településfejlesztés terén, és jellemzik azon civil szervezetek körét, melyek a vizsgált területen működnek. Hasznos forrásokat és információkat közölnek a téma iránt érdeklődő hallgatóknak, kutatóknak egyaránt.

A negyedik fejezet az Európai Unió intézményeiről és azok működéséről közöl átfogó ismereteket Laczkóné Dr. Tuka Ágnes tollából. A szerző rövid bevezető után az integrációs folyamat kronológiáját ismerteti, melynek 2004 óta Magyarország is belső szerves egységévé vált. Majd sorban bemutatja az integrációs intézményeket, azok feladatait, működését, rengeteg aktualitással fűszerezve, mely az olvasó számára érdekessé teszi az ismertetést, a hallgatók számára a könnyebb megértést segíti.

A kötetben található ötödik fejezet címe az Európai Unió támogatási rendszere és Magyarország, Merza Péter és Dr. Golobics Pál írása. A fejezet az Európai Unió egyik legfontosabb célkitűzésének jegyében íródott, melynek célja a társadalmi-szociális kohézió megteremtése a tagállamok között. Ez az elv, amely a csatlakozni kívánó, illetve a tagországok számára a gazdasági-társadalmi felzárkóztatás lehetőségét megteremtheti. A támogatási politika eszközrendszere mentén a szerzők a fejezet első felében a csatlakozási politika eszközeit ismertetik, annak hazánkra gyakorolt hatását, futó és lezárult programjait. A cikk második fele a már EU tag Magyarország számára megnyílt támogatási eszközrendszert mutatja be, mely hazánk számára – ha élni tud a lehetőséggel – a felzárkózást teszi lehetővé.

A kötetben soron következő írás szintén az előbbi szerzőpáros műve, mely az Euroregionális együttműködési szervezetek Magyarországon címet viseli. A téma aktualitását az egységes Európa megteremtésének eszménye és a regionalizmus erősödése indokolja, melyek új alternatívát adnak a társadalmi, gazdasági, politikai folyamatok optimális ellátására. A szerzők a regionalizmus gondolatának megerősödését, a nemzetközi regionális együttműködések lényegét és jellemző vonásait írják le, külön kiemelve és bemutatva azt a kilenc eurórégiót, melynek magyar tagja is van.

A hetedik fejezet Kovarszki Andrea cikke, melyben az örökségvédelem szerepét mutatja be a terület- és településfejlesztésben. A szerző szavaival élve a cikk egy olyan betekintést nyújt az olvasónak az örökségvédelemben, amely felkeltheti azon

szakemberek érdeklődését, akiknek nem szakterületük a vizsgált téma, de munkakörük, illetve tevékenységük révén találkoznak az örökségvédelem fogalmaival, kérdéseivel. E rövid bevezető a terület- és településfejlesztés jelenlegi és jövőbeni művelői számára nyomós okot ad arra, hogy a fejezetet részletesen áttanulmányozzák.

Dr. Sági Zsolt, a humánerőforrás-fejlesztési szektor és a terület- és településfejlesztés kapcsolata című írása a nyolcadik fejezet a kötetben. A szerző a humánerőforrás-fejlesztést, mint elengedhetetlen tényezőt emeli ki a vizsgált területen. A tudásalapú társadalom, a humán tőke, a társadalmi tőke és ezek fejlesztése, jelentős szerepet kap a térségek gazdasági-társadalmi fejlődésében, a társadalmi kohézió növelésében.

A kötet zárófejezete a belső vándorlás alakulásának jellemzői Magyarországon címet viseli, mely Dr. Rédei Mária írása. A fejezet két szempont alapján vizsgálja a fent említett témát. Áttekinti a belső vándorlás kutatási szempontjait, majd új irányvonalat vázol fel az ezredforduló adatai alapján. A cikk a migráció definícióját, értelmezését, szabályszerűségeit mutatja be, majd azok hatásait a térségi folyamatokra nézve.

A kötet és a benne található fejezetek a terület- és településfejlesztés kérdéskörét járják körül, szem előtt tartva azt a lényeges szempontot, hogy a könyv oktatási segédanyag, elsősorban a hallgatók számára készült. A kötet kiemelendő értéke aktualitása, naprakész adatai, részletes szakirodalma és háttéroidalma, az információszerzési források feltüntetése.

Zárszóként elmondható, hogy a tanulmánykötet mind szakmai, mind oktatási szempontból értékes, és megkerülhetetlen mű, hozzájárul a magyarországi terület- és településfejlesztés ifjú generációjának szakmai fejlődéséhez.

KÖNYVJELZŐ

Tér és Társadalom 20. évf. 2006/3. 109-158. p.